

Transgraniczne przeprowadzanie dowodów w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

**Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) 2020/1783 z dnia 25 listopada
2020 r. w sprawie współpracy między
sądami państw członkowskich przy
przeprowadzaniu dowodów w sprawach
cywilnych lub handlowych (przeprowadzanie
dowodów) (wersja przekształcona)**

z dnia 25 listopada 2020 r. (Dz.Urz. UE L z 2020 r. poz. 1)

(zm.: Dz.Urz. UE L 2023, poz. 50; 2024, poz. 158)

**PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 2,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,
po konsultacji z Komitetem Regionów,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,
a także mając na uwadze, co następuje:**

¹ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 56.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 lutego 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 4 listopada 2020 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 23 listopada 2020 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

Preambuła

- (1) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001³ było w przeszłości zmieniane. Ze względu na konieczność dokonania dalszych znaczących zmian i w celu zapewnienia jasności rozporządzenie to powinno zostać przekształcone.
- (2) Unia postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwój unijnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, a w jej obrębie zapewnienie swobodnego przepływu osób. W celu stworzenia takiej przestrzeni Unia ma przyjmować, wśród innych środków, środki z zakresu współpracy sądowej w sprawach cywilnych, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (3) W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego i rozwoju przestrzeni sprawiedliwości w sprawach cywilnych w Unii konieczne jest dalsze usprawnienie i przyspieszenie współpracy między sądami różnych państw członkowskich w zakresie przeprowadzania dowodów. Niniejsze rozporządzenie ma na celu poprawę skuteczności i przyspieszenie postępowań sądowych w wyniku uproszczenia i usprawnienia mechanizmów współpracy w zakresie przeprowadzania dowodów w postępowaniach o charakterze transgranicznym, a jednocześnie ma przyczynić się do zmniejszenia opóźnień i kosztów w odniesieniu do osób fizycznych i przedsiębiorstw. Zapewnienie większej pewności prawa oraz uproszczenie, usprawnienie i cyfryzacja postępowań będzie zachęcać osoby fizyczne i przedsiębiorstwa do dokonywania transakcji transgranicznych, pobudzając tym samym wymianę handlową w Unii, a w konsekwencji poprawiając funkcjonowanie rynku wewnętrznego.
- (4) W niniejszym rozporządzeniu ustanowione zostały przepisy dotyczące współpracy między sądami różnych państw członkowskich w zakresie przeprowadzania dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych.
- (5) Do celów niniejszego rozporządzenia pod pojęciem „sąd” należy również rozumieć organy sprawujące funkcje sądowe, działające na podstawie przekazania uprawnień przez organ sądowy lub działające pod kontrolą organu sądowego, które zgodnie z prawem krajowym są właściwe do przeprowadzania dowodów do celów postępowań sądowych w sprawach cywilnych lub handlowych. Obejmuje to

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

w szczególności organy, które są uznawane za sądy na mocy innych unijnych aktów prawnych, takich jak rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111⁴ i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012⁵ oraz (UE) nr 650/2012⁶.

- (6) W celu zapewnienia jak najwyższego stopnia jasności i pewności prawa wnioski o przeprowadzenie dowodów powinny być przekazywane na formularzu wypełnionym w języku państwa członkowskiego sądu wezwanego lub w innym języku, którego użycie zostało dopuszczone przez to państwo członkowskie. Z tych samych względów formularze powinny być stosowane, w miarę możliwości, do późniejszego przekazywania informacji między odpowiednimi sądami.
- (7) Aby zapewnić szybkie przekazywanie wniosków i zawiadomień między państwami członkowskimi na potrzeby przeprowadzania dowodów, należy korzystać z wszelkich odpowiednich nowoczesnych technologii porozumiewania się. Z tego powodu, co do zasady, wszelkie przekazywanie informacji i wymiana dokumentów powinny być prowadzone za pośrednictwem bezpiecznego i niezawodnego zdecentralizowanego systemu informatycznego składającego się z krajowych systemów informatycznych, które są połączone i technicznie interoperacyjne, na przykład – z zastrzeżeniem dalszego postępu technologicznego – w oparciu o e-CODEX. W związku z tym należy utworzyć zdecentralizowany system informatyczny służący do wymiany danych na podstawie niniejszego rozporządzenia. Zdecentralizowany charakter tego systemu informatycznego umożliwiłby wymianę danych wyłącznie między jednym państwem członkowskim a innym państwem członkowskim, bez udziału w takiej wymianie jakiegokolwiek instytucji Unii.

⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 1).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107).

Preambuła

- (8) Z zastrzeżeniem ewentualnego przyszłego postępu technologicznego, bezpiecznego zdecentralizowanego systemu informatycznego i jego elementów nie należy rozumieć jako stanowiących koniecznie kwalifikowaną usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego, zdefiniowaną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014⁷.
- (9) Komisja powinna być odpowiedzialna za utworzenie, utrzymanie i przyszły rozwój oprogramowania wzorcowego, które państwa członkowskie powinny móc wykorzystywać zamiast krajowego systemu informatycznego zgodnie z zasadą uwzględniania ochrony danych w fazie projektowania i zasadą domyślnej ochrony danych. Komisja powinna zaprojektować, rozwijać i utrzymywać oprogramowanie wzorcowe zgodnie z wymogami i zasadami dotyczącymi ochrony danych, które określono w rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725⁸ i (UE) 2016/679⁹, w szczególności zasadą uwzględniania ochrony danych w fazie projektowania i zasadą domyślnej ochrony danych. Oprogramowanie wzorcowe powinno również zawierać odpowiednie środki techniczne i zapewnić możliwość stosowania środków organizacyjnych niezbędnych do zapewnienia poziomu bezpieczeństwa i interoperacyjności, który jest odpowiedni do wymiany informacji w zakresie przeprowadzania dowodów.
- (10) W odniesieniu do elementów zdecentralizowanego systemu informatycznego, za które odpowiada Unia, podmiot zarządzający powinien dysponować wystarczającymi zasobami, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie tego systemu.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73).

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

- (11) Organ lub organy właściwe na mocy prawa krajowego powinny być odpowiedzialne jako administratorzy w rozumieniu rozporządzenia (UE) 2016/679 w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych, którego dokonują na podstawie niniejszego rozporządzenia do celów przekazywania wniosków i innych zawiadomień między państwami członkowskimi.
- (12) Przekazanie za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego może się okazać niemożliwe ze względu na zakłócenia działania tego systemu lub charakter dowodu, na przykład w przypadku przekazywania DNA lub próbek krwi. Inne środki porozumiewania się mogłyby być także bardziej odpowiednie w wyjątkowych okolicznościach, na przykład w sytuacji, w której nadanie postaci elektronicznej obszernej dokumentacji stanowiłoby nieproporcjonalne obciążenie administracyjne dla właściwych organów lub gdy oryginał dokumentu w wersji papierowej jest konieczny do oceny jego autentyczności. Jeżeli nie korzysta się ze zdecentralizowanego systemu informatycznego, przekazanie powinno się odbywać z wykorzystaniem najbardziej odpowiednich środków alternatywnych. Takie środki alternatywne powinny obejmować, między innymi, przekazanie w możliwie najszybszy i bezpieczny sposób z wykorzystaniem innych bezpiecznych środków elektronicznych lub drogą pocztową.
- (13) Aby zwiększyć zakres transgranicznego przekazywania dokumentów drogą elektroniczną za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, dokumentom takim nie powinno się odmawiać skutków prawnych ani nie powinny być one uznawane za niedopuszczalne jako dowody w postępowaniach wyłącznie z tego powodu, że mają postać elektroniczną. Zasada ta nie powinna jednak naruszać oceny skutków prawnych takich dokumentów lub dopuszczalności takich dokumentów jako dowody zgodnie z prawem krajowym. Nie powinna ona także naruszać prawa krajowego w zakresie konwersji dokumentów.
- (14) Niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać możliwości wymiany informacji przez organy w ramach systemów ustanowionych na mocy innych instrumentów unijnych, takich jak rozporządzenie (UE) 2019/1111 lub rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009¹⁰, nawet jeżeli

¹⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

Preambuła

informacje te mają wartość dowodową, a zatem wybór najbardziej odpowiedniej metody takiej wymiany należy pozostawić organowi wnioskującemu.

- (15) Wnioski o przeprowadzenie dowodów powinny być wykonane szybko. Jeżeli wniosek nie może być wykonany w terminie 90 dni od jego wpływu do sądu wezwanego, sąd wezwany powinien zawiadomić o tym sąd wzywający, podając powody, które stoją na przeszkodzie szybkiemu wykonaniu wniosku.
- (16) W celu zapewnienia skuteczności niniejszego rozporządzenia okoliczności, w których można odmówić wykonania wniosku o przeprowadzenie dowodu, powinny być ograniczone do ściśle określonych wyjątkowych sytuacji.
- (17) Sąd wezwany powinien wykonać wniosek o przeprowadzenie dowodu zgodnie ze swoim prawem krajowym.
- (18) Strony postępowania i ich przedstawiciele, jeżeli zostali ustanowieni, powinni móc być obecni przy przeprowadzaniu dowodu, jeżeli jest to przewidziane w prawie państwa członkowskiego sądu wzywającego, aby móc śledzić tok postępowania w porównywalny sposób, tak jak w przypadku przeprowadzania dowodu w państwie członkowskim sądu wzywającego. Powinni mieć oni także prawo składania wniosków o udział w przeprowadzaniu dowodu, aby móc aktywniej uczestniczyć w przeprowadzaniu dowodu. Warunki ich udziału powinny jednak zostać ustalone przez sąd wezwany zgodnie z prawem krajowym tego sądu.
- (19) Przedstawiciele sądu wzywającego powinni móc być obecni przy przeprowadzaniu dowodu, jeżeli jest to zgodne z prawem państwa członkowskiego sądu wzywającego, aby mieć lepszą możliwość oceny dowodów. Powinni mieć oni także prawo składania wniosków o udział w przeprowadzaniu dowodów, przy zachowaniu warunków ustalonych przez sąd wezwany zgodnie z jego prawem krajowym, aby móc aktywniej uczestniczyć w przeprowadzaniu dowodu.
- (20) W celu ułatwienia przeprowadzania dowodów sąd państwa członkowskiego powinien mieć możliwość, zgodnie z jego prawem krajowym, przeprowadzenia dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim, jeżeli wyrazi ono zgodę na wniosek o bezpośrednie przeprowadzenie dowodu, przy czym zachowane muszą być warunki ustalone przez jednostkę centralną lub inny właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego.

- (21) Obecnie potencjał nowoczesnych technologii porozumiewania się, na przykład wideokonferencji, które mogą znacząco upraszczać i przyspieszać przeprowadzanie dowodów, nie jest w pełni wykorzystywany. W przypadku gdy należy przeprowadzić dowód z przesłuchania osoby, takiej jak świadek, strona postępowania lub biegły, która znajduje się w innym państwie członkowskim, sąd wzywający powinien przeprowadzić ten dowód bezpośrednio z wykorzystaniem wideokonferencji lub innych technologii porozumiewania się na odległość, jeżeli sąd dysponuje taką technologią i uzna wykorzystanie tej technologii za odpowiednie ze względu na szczególne okoliczności danej sprawy i uczciwe prowadzenie postępowania. Wideokonferencje można również wykorzystywać do przesłuchiwanie dzieci zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/1111. Jednak w przypadku gdy organ centralny lub właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego uzna niektóre warunki za niezbędne, bezpośrednie przeprowadzanie dowodu powinno się odbywać zgodnie z tymi warunkami i zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego. Jednostka centralna lub właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego powinny mieć możliwość odmówienia bezpośredniego przeprowadzenia dowodu, całkowicie lub częściowo, jeżeli takie bezpośrednie przeprowadzenie dowodu jest sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa tego państwa członkowskiego.
- (22) W przypadku gdy należy przeprowadzić dowód z przesłuchania osoby z wykorzystaniem wideokonferencji lub innego rodzaju technologii porozumiewania się na odległość, należy udzielić sądowi wzywającemu, na jego żądanie, pomocy w znalezieniu tłumacza ustnego, w tym w znalezieniu tłumacza przysięgłego, jeżeli tego wyraźnie zażądano.
- (23) Sąd, przed którym toczy się postępowanie, powinien udzielić stronom i ich pełnomocnikom wskazówek dotyczących procedury przedstawiania dokumentów lub innych materiałów, w przypadku gdy przesłuchanie jest przeprowadzane z wykorzystaniem wideokonferencji lub innych odpowiednich technologii porozumiewania się na odległość.
- (24) W celu ułatwienia przeprowadzania dowodów przez przedstawicieli dyplomatycznych lub urzędników konsularnych, takie osoby powinny mieć możliwość przeprowadzenia dowodu na terytorium innego państwa członkowskiego i na obszarze, na którym są one

Preambuła

akredytowane, bez konieczności składania uprzedniego wniosku w tej sprawie, w drodze przesłuchania obywateli reprezentowanego przez nie państwa członkowskiego, bez użycia środków przymusu, w związku z postępowaniami toczącymi się przed sądami reprezentowanego przez nie państwa członkowskiego. Jednak każde z państw członkowskich powinno samodzielnie decydować o tym, czy jego przedstawiciele dyplomatyczni lub urzędnicy konsularni mają prawo przeprowadzić dowód w ramach pełnionych przez siebie funkcji.

- (25) Przeprowadzanie dowodów przez przedstawicieli dyplomatycznych lub urzędników konsularnych powinno odbywać się na terenie placówki dyplomatycznej lub konsulatu, z wyjątkiem wyjątkowych okoliczności. Takie okoliczności mogą obejmować sytuacje, kiedy osoba, która ma zostać przesłuchana, nie może przybyć na teren placówki dyplomatycznej lub konsulatu z powodu poważnej choroby.
- (26) Wykonanie wniosku o przeprowadzenie dowodu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem nie powinno być podstawą żądania zwrotu opłat lub kosztów. Jeżeli jednak sąd wezwany żąda takiego zwrotu, wówczas wynagrodzenia biegłych i tłumaczy ustnych, jak również koszty wynikające z wykonania wniosku w szczególnej procedurze przewidzianej w prawie krajowym lub z wykorzystaniem technologii porozumiewania się na odległość nie powinny być ponoszone przez ten sąd. W takim przypadku sąd wzywający powinien podjąć niezbędne środki, aby zapewnić niezwłoczny zwrot. W przypadku gdy wymagana jest opinia biegłego, sąd wezwany powinien mieć możliwość, przed wykonaniem wniosku, zwrócenia się do sądu wzywającego o odpowiednią kaucję lub zaliczkę na poczet kosztów.
- (27) W celu aktualizowania formularzy zawartych w załączniku I do niniejszego rozporządzenia lub wprowadzania do nich zmian technicznych należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zmian tego załącznika. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹¹. W szczególności, aby

¹¹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (28) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹².
- (29) Niniejsze rozporządzenie powinno mieć pierwszeństwo przed postanowieniami dwu- lub wielostronnych umów lub porozumień zawartych przez państwa członkowskie, które mają ten sam zakres stosowania co niniejsze rozporządzenie. Niniejsze rozporządzenie nie stanowi przeszkody dla stosowania lub zawierania przez państwa członkowskie umów lub porozumień mających na celu dalsze ułatwienie współpracy w zakresie przeprowadzania dowodów, pod warunkiem że takie umowy lub porozumienia będą zgodne z niniejszym rozporządzeniem.
- (30) Istotne jest zapewnienie skutecznych środków pozyskiwania, zabezpieczania i przedstawiania dowodów oraz poszanowanie prawa do obrony i ochrona tajemnicy informacji. W tym kontekście należy zachęcać do korzystania z nowoczesnej technologii.
- (31) Procedury pozyskiwania, zabezpieczania i przedstawiania dowodów powinny zapewniać ochronę praw procesowych, a także prywatności i integralności oraz zachowanie w tajemnicy danych osobowych, zgodnie z prawem unijnym i krajowym.
- (32) Ważne jest, aby zapewnić stosowanie niniejszego rozporządzenia zgodnie z unijnym prawem o ochronie danych oraz aby przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia przestrzegano ochrony prywatności zapisanej w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Ważne jest również zapewnienie, aby przetwarzanie danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia odbywało się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679, dyrektywą Parlamentu Europejskiego

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

Preambuła

- i Rady 2002/58/WE¹³, jak również rozporządzeniem (UE) 2018/1725. Dane osobowe należy przetwarzać na podstawie niniejszego rozporządzenia wyłącznie do określonych w nim celów szczególnych.
- (33) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa Komisja powinna przeprowadzić ewaluację niniejszego rozporządzenia na podstawie informacji zebranych dzięki szczególnym mechanizmom w zakresie monitorowania, aby ocenić faktyczne skutki niniejszego rozporządzenia oraz potrzebę podjęcia dalszych działań. W przypadku gdy państwa członkowskie zbierają dane na temat liczby przekazanych wniosków i wykonanych wniosków oraz liczby spraw, w przypadku których przekazanie odbyło się za pośrednictwem innych środków niż zdecentralizowany system informatyczny, powinny przekazać Komisji takie dane do celów monitorowania. Oprogramowanie wzorcowe opracowane przez Komisję jako system back-end powinno w zaprogramowany sposób zbierać dane niezbędne do celów monitorowania, a dane takie należy przekazywać Komisji. Jeżeli państwa członkowskie postanowią korzystać z krajowych systemów informatycznych zamiast oprogramowania wzorcowego opracowanego przez Komisję, systemy takie mogą być wyposażone w funkcję zaprogramowanego zbierania tych danych i, w takim przypadku dane te należy przekazywać Komisji.
- (34) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii poprzez utworzenie uproszczonych ram prawnych zapewniających bezpośrednio, skuteczne i szybkie przekazywanie wniosków i zawiadomień dotyczących przeprowadzania dowodów, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (35) Zgodnie z art. 42 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725 skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię dnia 13 września 2019 r.¹⁴

¹³ Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37).

¹⁴ Dz.U. C 370 z 31.10.2019, s. 24.

- (36) Aby zwiększyć dostępność i czytelność przepisów, należy uchylić rozporządzenie (WE) nr 1206/2001 i zastąpić je niniejszym rozporządzeniem.
- (37) Zgodnie z art. 3 i art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.
- (38) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje,
- PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:**

Rozdział I. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres stosowania]

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się w sprawach cywilnych lub handlowych, w przypadku których sąd państwa członkowskiego, zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego, występuje z wnioskiem o:

- a) przeprowadzenie dowodu do właściwego sądu innego państwa członkowskiego; lub
- b) przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim.

2. Nie można występować z wnioskiem w celu uzyskania dowodu, który nie jest przeznaczony do wykorzystania w postępowaniu sądowym, które już zostało wszczęte lub które ma zostać wszczęte.

Spis treści

	Nb
1. Zakres terytorialny zastosowania rozporządzenia Nr 2020/1783 . . .	1
2. Cel rozporządzenia Nr 2020/1783	2
3. Pojęcie „przeprowadzenie dowodu” w rozporządzeniu Nr 2020/1783	3
4. Pojęcie sprawy cywilnej lub handlowej	4
5. Sąd polubowny	5
6. Rekwizycja czynna i rekwizycja bierna	6
7. Zastosowanie rozporządzenia Nr 2020/1783 do toczącego się lub przyszłego postępowania sądowego	7

8. Poszukiwanie adresu dłużnika w innym państwie członkowskim . . .	8
9. Formularze zawarte w zał. I do rozporządzenia Nr 2020/1784 . . .	9

1 1. Zakres terytorialny zastosowania rozporządzenia Nr 2020/1783.

Z dniem 1.7.2022 r. obowiązuje w państwach członkowskich UE, z wyłączeniem Danii, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1783 z 25.11.2020 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (przeprowadzanie dowodów) (Dz.Urz. UE L Nr 405, s. 1 ze zm.), które uchyliło poprzednio obowiązujące rozporządzenie Rady (WE) Nr 1206/2001 z 28.5.2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 174, s. 1 ze zm.). Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu Nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) z 26.10.2012 r. (Dz.Urz. UE C Nr 326, s. 13) i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25.3.1957 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864 ze zm.), Dania nie uczestniczy w przyjęciu rozporządzenia Nr 2020/1783 i nie jest nim związana ani go nie stosuje (zob. motyw 38 rozporządzenia Nr 2020/1783; protokół Nr 22 załączony do TFUE). W stosunkach pomiędzy Danią a państwami członkowskimi ma zastosowanie Konwencja haska z 18.3.1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. z 2000 r. Nr 50, poz. 582). Natomiast zgodnie z art. 3 i 4a ust. 1 Protokołu Nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i TFUE, Irlandia powiadomiła o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu rozporządzenia Nr 2020/1783 (zob. motyw 37 rozporządzenia Nr 2020/1783; protokół Nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości).

2 2. Cel rozporządzenia Nr 2020/1783. Celem rozporządzenia Nr 2020/1783 jest proste, skuteczne i szybkie przeprowadzanie dowodów w sprawach transgranicznych, które nie powinno skutkować przedłużaniem czasu trwania postępowania przed sądem krajowym (zob. post. TS z 8.9.2022 r. w sprawie C-188/22, *VP v. KS*, Legalis, pkt 28). Głównym założeniem rozporządzenia Nr 2020/1783 jest usprawnienie i przyspieszenie współpracy między sądami różnych państw członkowskich w zakresie przeprowadzania dowodów w innym państwie członkowskim, niż państwo, w którym wszczęto lub może być wszczęte postępowanie sądowe, w sporach z elementem transgra-

nicznym (zob. opinia rzecznika generalnego *N. Jääskinena* z 24.5.2012 r., C-170/11 *Maurice Robert Josse Marie Ghislain Lippens, Gilbert Georges Henri Mittler, Jean Paul François Caroline Votron v. Hendrikus Cornelis Kortekaas, spółka Kortekaas Entertainment Marketing BV, spółka Kortekaas Pensioen BV, Dirk Robbard De Kat, Johannes Hendrikus Visch, Euphemia Joanna Bökkerink, spółka Laminco GLD N-A, spółka Ageas NV*, dawniej *Fortis NV*, Legalis, pkt 30).

Rozporządzenie Nr 2020/1783 ma charakter fakultatywny wobec innych metod gromadzenia materiału dowodowego przewidzianych przez prawo krajowe państw członkowskich [por. *F. Ferrand*, *La circulation des actes d'instruction au sein de l'UE: l'obtention des preuves facilitée*, w: *C. Chinois, F. Ferrand, L. Mayer, S. Guinchard* (red.), *Procédure civile Droit commun et spécial du procès civil, modes amiables de résolution des différends* (MARD), Paris 2024, s. 1791]. Jak zauważył rzecznik generalny *N. Jääskininen* w opinii w sprawie C-170/11, *Maurice Robert Josse Marie Ghislain Lippens i in. v. Hendrikus Cornelis Kortekaas i in.* (Legalis) na gruncie rozporządzenia Nr 1206/2001, iż ma ono na celu jedynie ustanowienie mechanizmów ułatwiających współpracę między sądami państw członkowskich w zakresie transgranicznego przeprowadzania dowodów i nie dokonuje uniformizacji metod przeprowadzania środków dowodowych w sporach transgranicznych pomiędzy państwami członkowskimi. W takim przypadku cel rozporządzenia Nr 2020/1783 zostałby podważony, gdyby jego obligatoryjne stosowanie w sporach o charakterze transgranicznym miało prowadzić do ograniczenia możliwości gromadzenia dowodów, z wyłączeniem możliwości odwołania się przez sąd państwa członkowskiego do odmiennych metod gromadzenia materiału dowodowego. W praktyce może się okazać, iż metody gromadzenia materiału dowodowego wynikające z prawa krajowego okażą się bardziej skuteczne od metod przewidzianych rozporządzeniem Nr 2020/1783. Sąd państwa członkowskiego może bezpośrednio wezwać świadka do złożenia zeznań przed tym sądem, aby zapewnić szybkość prowadzonego postępowania, a co za tym idzie jego skuteczność celem uniknięcia przewlekłości postępowania (por. opinia rzecznika generalnego *N. Jääskinena* z 24.5.2012 r., C-170/11, pkt 42–46).

3. Pojęcie „przeprowadzenie dowodu” w rozporządzeniu Nr 2020/1783. 3
W rozporządzeniu Nr 2020/1783 zostały ustanowione przepisy dotyczące współpracy między sądami różnych państw członkowskich w zakresie transgranicznego przeprowadzania dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych. Pojęcie „przeprowadzenie dowodu” na gruncie przepisu art. 1

ust. 1 lit. a i b rozporządzenia Nr 2020/1783 nie zostało precyzyjnie zdefiniowane i podlega wykładni autonomicznej. Pod tym pojęciem należy w szczególności rozumieć wnioski o przesłuchanie osoby, dokumenty lub inne przedmioty, które mają zostać sprawdzone lub zbadane przez biegłych. Rozporządzenie Nr 2020/1783 znajdzie zastosowanie w szczególności do przesłuchania świadków, stron, biegłych, nadesłania informacji, przedstawienia dokumentów, zapoznania się z dokumentem, badania autentyczności dokumentów, ustalenia faktów, opinii biegłych w sprawie rodzinnej, zbadania miejsca zdarzenia w innym państwie członkowskim, zabezpieczenia i uzyskania dowodów, a także w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę – zob. Przewodnik w sprawie stosowania rozporządzenia o przeprowadzaniu dowodów [rozporządzenie Rady (WE) Nr 1206/2001 z 28.5.2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych, Dz.Urz. UE L Nr 174, s. 1–24], opracowany przez służby Komisji przy współpracy z ESS w sprawach cywilnych i handlowych, s. 7. Dopuszczalność uzyskania dowodu w drodze opinii biegłego została potwierdzona w art. 22 ust. 2 tiret pierwsze rozporządzenia Nr 2020/1783, który reguluje kwestie związane ze zwrotem wynagrodzeń biegłych. Przeprowadzenie dowodu wymaga, aby przedmiot dowodu i środek dowodowy zostały określone przez stronę, na której spoczywa ciężar dowodu (zob. opinia rzecznika generalnego *J. Kokott* z 18.7.2007 r., C-175/06, *Alessandro Tedesco v. Tomasoni Fittings Srl i RWO Marine Equipment Ltd*, Legalis, pkt 40, 44, 47). W literaturze prezentowane jest stanowisko o konieczności rozszerzającej wykładni pojęcia „przeprowadzenia dowodu” [por. *P. Rylski*, Zabezpieczenie dowodu na gruncie rozporządzeń Nr 44/2001 i 1206/2001, w: *P. Grzegorzczak, K. Weitz* (red.), Europejskie prawo procesowe cywilne i kolizyjne, Warszawa 2012, s. 248; *H. Michelin-Brachet*, La preuve (aspects procéduraux), w: *L. Veyre, H. Michelin-Brachet, M. Guez, O. Robin-Sabard* (red.), Cours procédure civile, Paris 2025, s. 89].

Trybunał Sprawiedliwości na gruncie rozporządzenia Nr 1206/2001, w wyr. z 6.9.2012 r., C-170/11, *Maurice Robert Josse Marie Ghislain Lippens i in. v. Hendrikus Cornelis Kortekaas i in.* (Legalis, pkt 32, 39) orzekł, iż przepisy rozporządzenia Nr 1206/2001, a zwłaszcza jego art. 1 ust. 1, powinny być interpretowane w ten sposób, iż sąd właściwy jednego z państw członkowskich, który zamierza przesłuchać w charakterze świadka stronę zamieszkałą w innym państwie członkowskim, jest uprawniony w celu

dokonania takiego przesłuchania do wezwania strony do stawiennictwa przed nim i do jej przesłuchania zgodnie z prawem państwa członkowskiego, do którego należy ten sąd. Przesłuchanie przez sąd właściwy na podstawie jego prawa krajowego daje temu sądowi możliwość nie tylko bezpośredniego przesłuchania strony, lecz także skonfrontowania jej z oświadczeniami innych stron lub świadków, którzy ewentualnie będą obecni na rozprawie, a także możliwość sprawdzenia przez ten sąd poprzez ewentualne dodatkowe pytania wiarygodności jej zeznania, z uwzględnieniem wszystkich aspektów faktycznych i prawnych sprawy. Takie przesłuchanie różni się również od przeprowadzenia dowodu przez sąd wezwany zgodnie z art. 10–16 rozporządzenia Nr 1206/2001, pomimo że art. 12 rozporządzenia Nr 1206/2001 zezwala pod pewnymi warunkami na obecność i udział przedstawicieli sądu wzywającego przy takim przeprowadzaniu dowodu. Bezpośrednie przeprowadzenie dowodu zgodnie z art. 17 rozporządzenia Nr 1206/2001, pomimo iż pozwala ono sądowi wzywającemu na to, aby to on sam dokonał przesłuchania na podstawie prawa państwa członkowskiego, do którego on należy, uzależnione jest od uzyskania zezwolenia i od spełnienia warunków nałożonych przez organ centralny lub wezwany właściwy organ państwa członkowskiego, a także warunków przewidzianych przez ten artykuł.

4. Pojęcie sprawy cywilnej lub handlowej. Rozporządzenie Nr 2020/1783 **4** ma zastosowanie do spraw cywilnych lub handlowych, niezależnie od rodzaju sądu lub trybunału, przed którym prowadzone jest postępowanie (por. wyr. TSUE z 4.10.2024 r., C-494/23 [*Mahá*] v. *QE, IJ v. DP, EB*, Legalis, pkt 29; wyr. TSUE z 7.5.2020 r., C-641/18, *LG i in. v. Rina SpA, Ente Registro Italiano Navale*, Legalis, pkt 30; post. SA w Krakowie z 25.10.2017 r., I ACz 1515/17, Legalis). Jednak z rozporządzenia Nr 2020/1783 nie wynika, co należy rozumieć przez sprawę „cywilną lub handlową”. Jest to pojęcie o charakterze autonomicznym, do którego wykładni należy stosować dotychczasowe orzecznictwo TSUE powstałe na gruncie innych rozporządzeń z zakresu współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (zob. wyr. TSUE z 16.12.1980 r., 814/79, *Niederlaendischer Staat v. Reinhold Rueffer*, Legalis, s. 3831, pkt 1). Pojęcia „spraw cywilnych lub handlowych” nie należy dokonywać poprzez bezpośrednie odesłanie do prawa krajowego jednego z państw członkowskich. Wykładni tego pojęcia należy dokonywać w oparciu o cele i systematykę rozporządzenia Nr 2020/1783, a także o zasady ogólne wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego (por. wyr. TSUE z 28.2.2019 r., C-579/17, *BUAK Bauarbeiter-Urlaubsu. Abfertigungskasse v. Gradbeništvo Korana d.o.o.*, Legalis, pkt 46). Na grun-

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl